

Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos (NTAKK)

2016 metų veiklos ataskaita

Nacionalinė tabako ir alkoholio kontrolės koalicija (NTAKK) yra juridinius asmenis vienijanti asociacija, kurios bendras tikslas – psichoaktyvių ir narkotinių medžiagų vartojimo ir azartinių lošimų prevencija, prevencijos ir kontrolės politikos formavimas. 2016 m. pabaigoje NTAKK vienijo 37 organizacijas, per 2016 m. prie koalicijos prisijungė 4 naujos organizacijos (Asociacija „Mentor Lietuva“, Asociacija „Rytojaus Lietuva“, VšĮ „Blaivybės akademija“, organizacija „Jaunųjų gydytojų asociacija“).

Bendradarbiavimas su Lietuvos NVO ir valstybės institucijomis

Aurelijus Veryga ir Mindaugas Štelemėkas – Kauno visuomenės sveikatos taryboje

Su NTAKD – dalyvavome jų konferencijose su pranešimais

Užsimezgėme neformalus bendradarbiavimas su „Galiu gyventi“.

Su Mentor minėjome „Alkoholikų vaikų savaitę“ - Aurelijus video, straipsnis Kalbinome tris naujas organizacijas

Rugsėjo 23 d. Pasirašytas susitarimas su NTAKD ir kitomis NVO dėl bendradarbiavimo platformos siekdami spręsti problemas susijusias su narkotinių medžiagų, tabako ir alkoholio vartojimu.

Birželio 14 d. dalyvauta apvalaus stalo diskusijoje/susitikime su Lietuvos sveikatos apsaugos ministru Juru Požela, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento direktore Inga Juozapavičiene ir Sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo tyrimo 3-iosios valdybos viršininku Sauliumi Briginu.

Įvertinus tai, kad priklausomybės sutrikimų našta per pastarąjį dešimtmetį didėja, kad Lietuvoje stokojama veiksmingos, tvarios ir skaidrios pagalbos priklausomiems asmenims sistemos, NTAKK ėmėsi iniciatyvos ir subūrė tarpdisciplininę priklausomybių srityje dirbančių šalies ekspertų grupę, pagalbos priklausomiems asmenims sistemai tobulinti.

Grupės narių sąrašas: <http://www.ntakk.lt/suburta-ekspertu-grupe-pagalbos-priklausomiems-asmenims-sistemai-tobulinti/>

Lietuvos teisės instituto kvietimu skaitytas pranešimas baigiamojame mokslinio projekto konferencijoje „Neteisėta cigarečių apyvarta: situacija ir kontrolės iššūkiai“.

Tarptautinis bendradarbiavimas ir veiklos su užsienio partneriais

NTAKK yra Europos rūkymo prevencijos tinklo (European Network for Smoking Prevention – ENSP), Partnerystė be tabako (Smoke Free Partnership – SFP), Europos alkoholio politikos aljanso (Eurocare), Šiaurės alkoholio ir narkotikų politikos tinklo (NordAN), Tabako kontrolės pagrindų

konvencijos aljanso (FCA), Pasaulinės federacijos prieš narkotikus (WFAD), Europos vaisiaus alkoholinio sindromo aljanso (EUFASD Alliance), Europos jaunimo alkoholio politikos tinklo (APYN) narė. Pagal galimybes buvo tęsiamas bendradarbiavimas su šiomis organizacijomis, dalyvauta jų rengtuose renginiuose, rengtos bendros pozicijos ir kt.

Baigtas tarptautinis projektas „Drug Addiction Awareness on Adults Project“, kurio metu NTAKK drauge su organizacijomis Yesilay - Turkish Green Crescent (Turkija), EURAD (Nyderlandai) ir Dianova (Portugalija) dalyvavo projekto partnerių rengtuose mokymuose ir organizavo nacionalinius video konkursus studentams. Lietuvoje rengtu prevencinio video konkursu, skirtu visų Lietuvos universitetų ir profesinių mokyklų 15-25 metų amžiaus studentams, buvo siekta atkreipti visuomenės dėmesį į jaunų žmonių narkotinių medžiagų vartojimo problemą, gilinant jų tėvų žinias ir supratimą apie narkotinių medžiagų vartojimo riziką, priklausomybę ir visų svarbiausia – jiems prieinamą pagalbą. Paskelbtas konkursas sulaukė 9 paraiškų. Surinkta kompetetinga komisija (Audrius Batisa, Rimantas Šagždavičius, Vida Leonienė, Renata Šarkanė, Paulius Rymeikis, Jokūbas Vilius Tūras, Janina Utkuvienė) atrinko nugalėtojus, kurie drauge su projekto koordinatoriumis dalyvavo finale Stambule. Kauno Technologijos Universiteto studentų Edvinas Montvilas, Evelinos Venckutės, Emilijos Arnašiūtės ir Manto Ežerinso sukurtas video darbas Laikina tamsa (Temporary darkness) laimėjo trečiąją vietą.

NTAKK atnaujino ir papildė Lietuvos dalį Šiaurės šalių alkoholio politikos ataskaitoje (N. G. Midttun, V. Liutkutė, M. Štelemėkas) Nordic alcohol policy report <http://www.nordan.org/report/>. Aktyviai dalyvavo Nordan metinėje konferencijoje, 2016 Osle: diskusija

NTAKK atstovai drauge su Finansų ministerijos atstovu dalyvavo tarptautinėje aukšto lygio konferencijoje ir mokymuose „Combating Tobacco Industry Tactics: State of Play and A Way Forward“.

NTAKK buvo partneriais Europos jaunimo alkoholio politikos tinklo (APYN) projekte „Let it hAPYN“. Projekto metu Lietuvoje buvo suorganizuota apvaliojo stalo diskusija jaunimo organizacijoms apie alkoholio politiką. NTAKK valdybos nariai (V. Liutkutė ir L. Galkus) prisidėjo rengiant visą eilę publikacijų Europos jaunimui apie alkoholio politiką, mokslinius tyrimus, prevencinius projektus ir advokatavimą: <http://www.letithapyn.eu/toolbox>

NTAKK atstovai dalyvavo 7-oje Europos alkoholio politikos konferencijoje, kurią organizavo Europos alkoholio politikos aljansas (Eurocare). Valdybos narys L. Galkus vedė praktines dirbtuves apie prevenciją ir alkoholio vartojimo žalos mažinimą jaunimo organizacijose Europoje.

Kitos veiklos

Seimo narių reitingo atnaujinimas. Nuolat atnaujinami ir viešinami. Pradėtas bendradarbiavimas su

Seime.lt komanda, siekiant plačiau skelbti reitingo rezultatus. Parengtas ir publikuotas straipsnis: Mokslo įrodymais grįstos tabako ir alkoholio kontrolės politikos formavimo vertinimas: Lietuvos Respublikos Seimo narių balsavimų retrospektyvi analizė” (Sveikatos politika ir valdymas: mokslo darbai. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas. (Mokslo darbai). ISSN 2029-3569. 2016, no. 1(9), p. 7-26.)

Projektas „Žingsniai į sveikesnį gyvenimą“. Kauno mieste vykdytu projektu buvo siekiama įgyvendinti įrodymais grįstas efektyvias psichoaktyvių medžiagų (rūkymo, alkoholio, kitų narkotinių medžiagų) vartojimo prevencines veiklas, skirtas 16-20 m. jaunimui. Projekto metu buvo parengti ir įvykdyti mokomuosius-praktinius įgūdžius formuojantys seminarai moksleiviams mokyklose, praversti mokymai mokyklų specialistams dėl pagalbos suteikimo psichoaktyvias medžiagas vartojantiems jaunuoliams, prisidėta prie tikslinės, savipagalbai skirtos internetinės svetainės kūrimo bei pasiūlytos lengvai prieinamos, anoniminės, nemokamos profesionalaus specialisto (gydytojo psichiatro) konsultacijos visiems, kurie susiduria su psichoaktyvių medžiagų vartojimo problemomis savo artimųjų aplinkoje.

Plačiau: <http://www.ntakk.lt/nesvaik/> ir <http://www.ntakk.lt/visa-gruodzio-menesi-anonimine-pagalba-kauno-jaunimui-prieinamesne/>.

Administraciniai - organizacijos vystymo

Perregistruoti įstatai; įregistruoti pakeitimai; išrinkta nauja organizacijos vadovė; organizaciją papildė nauji nariai; nuolat teiktos oficialios pozicijos valstybės institucijoms; platinti pranešimai spaudai.

Lošimų kontrolė

Nuo 2014 m. vasario 28 d. metų NTAKK glaudžiai bendradarbiauja su Lošimų piežiūros tarnyba (toliau - LPT) azartinių lošimų reguliavimo srityje. 2013 metais tarp NTAKK ir LPT buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis. Tuo metu NTAKK kartu su LPT aktyviai gynė viešąjį interesą, norėdami sustabdyti iniciatyvą, kuria buvo siekiama Lietuvoje įteisinti naują, vadinamąją B1 kategorijos lošimų automatų rūšį. NTAKK, bendradarbiaudama su LPT teikė moksliniais straipsniais pagrįstą informaciją apie azartinių lošimų žalą Seimo nariams, Seimo komitetams, Vyriausybei, dalyvavo Seimo Biudžeto ir finansų komiteto (toliau - BFK) posėdžiuose. Aktyvios veiklos dėka, lošimų automatų ekspansija Lietuvoje buvo sustabdyta ir B1 kategorijos lošimų automatai nebuvo įteisinti.

2016 metais birželio mėn. LRS buvo priimtos Azartinių lošimų įstatymo pataisos, kuriomis yra įteisinta galimybė probleminiams lošėjams savo noru parašyti prašymą apriboti jų lošimą. Verslo ir lobistų spaudimas buvo didelis, todėl NTAKK turėjo įdėti pakankamai pastangų, kad šios pataisos būtų priimtos. Buvo organizuojami su susitikimai su LPT atsakingais darbuotojais, kontaktuojama su BFK nariais stengiantis išaiškinti, kad teikiamos ALĮ nuostatos yra reikalingos. Seimas įstatymą priėmė - nuostatos įsigalios nuo 2017 m. gegužės 1 d.

2016 m. lapkričio mėn. NTAKK išplatino [nuomone](#) apie prof. G. Navaičio [straipsnį](#), kuriame NTAKK įžvelgė tendencingus, tikrovės neatitinkančius faktus.

2016 m. lapkričio-gruodžio mėn. NTAKK atstovas dalyvavo trijuose susitikimuose su LPT direktoriais ir LPT darbuotojais. Taip pat gruodžio mėn. Dalyvavo susitikime su naujuoju Sveikatos apsaugos ministru A. Veryga. Buvo aptariama, kaip reikėtų keisti azartinių lošimų reguliavimą įstatymais, kad azartinių lošimų sukeliama žala būtų kuo mažesnė.

Alkoholio kontrolė

Degalinės: 0 promilių fact sheet https://issuu.com/draugas/docs/0_promiliu_visiems_vairuotojams
Parengtos ir išplatintos 3 atmintinės apie veiksmingiausios alkoholio vartojimo kontrolės politikos priemonės: <http://www.ntakk.lt/kaip-sumazinti-alkoholiniu-gerimu-vartojima/>

Tabako kontrolė

NTAKK atstovai dalyvavo tarptautiniame Europos rūkymo prevencijos tinklo (ENSP) susitikime „Capacity Building Event and Network Meeting“.
Parengta su tarptautinėmis organizacijomis (SFP ir ENSP) suderinta NTAKK nuomonė Europos komisijos konsultacijai dėl tabako produktų "Track and trace" sistemų įgyvendinimo, pagal Tabako produktų direktyvą. Prisdėta rengiant consensus poziciją kartu su valstybės institucijomis

Narkotikų kontrolė

Dalyvavome rengiantis UNGASS, prisidėjome rengiant kreipimąsi į NTAKD 2015 m. gruodžio mėn. Nijolė ir Haris dalyvavo UNGASS skirtame renginyje http://galiugyventi.lt/wp-content/uploads/2015/12/UNGASS_Susitikimas-su-NVO_programa.pdf
Po kurio buvo paskelbtas bendras NVO kreipimasis, dėl nevyriausybinių sektoriaus įtraukimo į narkotikų kontrolės politikos formavimą. Po kurio buvo pasiūlyta dalyvauti UNGASS.
2016 Balandžio 19-21 Nijolė nuo NTAKK dalyvavo Jungtinių Tautų Generalinės asamblėjos specialiojoje sesijoje narkotikų klausimais (UNGASS) Niujorke (JAV), kur po JT aštuoniolikos metų pertraukos svarstė globalios narkotikų kontrolės politikos ateitį. Šioje sesijoje dalyvavo oficiali Lietuvos Respublikos delegacija, vadovaujama sveikatos apsaugos ministro J. Poželos. Kartu su valstybės institucijų atstovais įtrauktos ir psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės ir prevencijos srityje veikiančių NVO atstovės: Nijolė Goštautaitė (Nacionalinė tabako ir alkoholio kontrolės koalicija, VŠĮ Psichikos sveikatos iniciatyva) ir Laura Bliujienė (Nevyriausybinių organizacijų ir ekspertų koalicija „Galiu gyventi“).
<http://www.vlmedicina.lt/lt/-jt-generalineje-asamblejoje--globalios-narkotiku-politikos-ateitis>
2016 birželio mėn. susitikime ir derinom pozicijas <https://ntakd.lrv.lt/lt/naujienos/valstybiniu-instituciju-ir-nvo-atstovai-susitiko-aptarti-sekmingai-besimezganti-bendradarbiavima-narkotiku-politikos-ir-visuomenes-sveikatos-srityje>